

Zdelovská drbna

únor 2010

v tomto čísle
najdete:

zprávy z Obecního úřadu
str.2

z obecní kroniky str.3

trocha historie str.4,5,6

pamětní kniha SDH str.7

radý mistra kuchaře
str.8

test pro chytré hlavy
str.9

dravotní poradna
str.10,11

Masopust str.12,13

z paměti naší babičky
str.14

Ediggio-nejlepší kůň ze
Zdelovské stáje str.16,17

OBECNÍ ÚŘAD
ve Zdelově
zve všechny děti
na tradiční

DĚTSKÝ KARNEVAL

který se koná
dne 13. března 2010
od 14:00 hodin
v sále místního pohostinství.

zprávy z OBECNÍHO ÚŘADU

**Výročí
únor 2009**

POZOR, POZOR !!!

NEVYMĚNÍŠ - NEPOJEDEŠ

Řidičské průkazy vydané od 1. ledna 1994 do 31. prosince 2000
jsou jejich držitelé povinni vyměnit do **31. prosince 2010**.

Rozhodující pro výměnu řidičského průkazu je datum jeho vydání, nikoliv typ řidičského průkazu (viz § 134 zákona č. 361/2000 Sb.)

**Jste držitelem některého ze zde uvedených řidičských průkazů?
Podejte žádost o výměnu co nejdříve!**

Další informace získáte na internetových stránkách

www.vymentesiridicak.cz

Co musím mít s sebou?

platný doklad totožnosti
(občanský průkaz, pas)
jednu fotografii o rozměrech 3,5 x 4,5 cm
řidičský průkaz, kterému končí platnost

Kolik mě to bude stát?

povinná výměna řidičského průkazu
je osvobozena od správního poplatku

Kde si mohu vyměnit svůj ŘP?

na příslušném pracovišti
obecního úřadu obce s rozšířenou působností
(podle místa trvalého pobytu držitele řidičského průkazu)

Kdy mně bude vydán nový ŘP?

nejpozději do 20 dnů ode dne podání žádosti
(popř. do 5 pracovních dnů po úhradě
správního poplatku 500 Kč)

Pamětní kniha obce Zdeřova

(V kronice jsme v roce 1937 a píše ji úplně jiná ruka, snad se dozvíme, kdo ji psal).

Rok 1937 vryt bude hluboko do paměti národa českého, neboť 14 září ve 3 hodiny 29 minut svoji životní pouť dokonal náš veliký muž, tvůrce republiky, prezident osvoboditel T.G.Masaryk. Zemřel v Lánech na zámečku doživ se stáří 86 let. I když byl vážně nemocen, přece jen zpráva ohromila každého občana. Po úmrtí byl převezen do Prahy, kamž putovalo mnoho občanů i cizích k jeho rakvi. Pohřeb byl důstojný, jaký si zasloužil, dne 21. září do rodinné hrobky v Lánech. Byl to muž, jehož jméno zapsalo se do dějin národa a celé Evropy. Národ československý ztrácí v něm hrdinu, který vymanil svůj národ ze spáru Rakouska, že svým vlivem a diplomacií s pomocí legionářů vybudoval samostatný stát.

V roce 1937 z nařízení ministerstva národní obrany ustavena byla civilní protiletectká obrana, do níž byl zařazen hasičský sbor, jeho dorost, občané nevojáci a dívky starší 14 let, celkem 70 osob. Účel jest chrániti občanstvo v případě války. Byla rozdělena do 5 skupin, každá měla své úkoly a stanoviště. Hlavním velitelem byl místní starosta pan František Komárek mladší.

skupina bezpečnostní- velitel Jan Hirš rolník, B.Hercík

skupina požární - velitel Karel Hamerský rolník

skupina poplachová - velitel Alois Švandelík obuvník

skupina sanitární - velitel Fr.Bakeš domkař

skupina asanační - velitel Jan Provazník rolník

dalším velitelem pořádkovým určen Josef Hlaváček obuvník. Všichni pověřeni úkoly, obdrželi pomůcky, by mohli činiti v případě skutečného leteckého náletu. Také v zájmu obyvatel jest, aby každý jejich příkazu se podvolil.

-příště ještě k roku 1937-

z kroniky obce pro vás připravila – jipla -

TROŠKA HISTORIE - pokračování

Kolomaz získávali z lesního dřeva, kterého měli přebytek. K tomuto účelu stavěli zvláštní pece, kde kolomaz vypalovali ze smolných polen a ukládali je do zmíněných nádob. Poslední kolomazná pec byla zrušena teprve ve XIX. století, přezdívka

starých kolomazníků udržela se však doposud pod jménem Pecáků. Osada byla od nejstarších dob součástí panství borohrádeckého a její dějiny jsou těsně spjaty s dějinami města Borohrádku. Z dochovaných písemných zpráv přešel Zdelov s panstvím borohrádeckým roku 1342 z majetku Ježka a Čeňka z Potštejna do rukou bratří z Lipé a Ježka z Vartenberka. Asi v této době byl rybník zdelovský vyhlédnut za sídlo panského rybolovu a věnována mu náležitá pozornost. Původní jeden rybník byl umělou hrází, po které nyní běží okresní silnice, rozdělen ve dva rybníky menší, nazvané Horní a Dolní rybník. Do horního

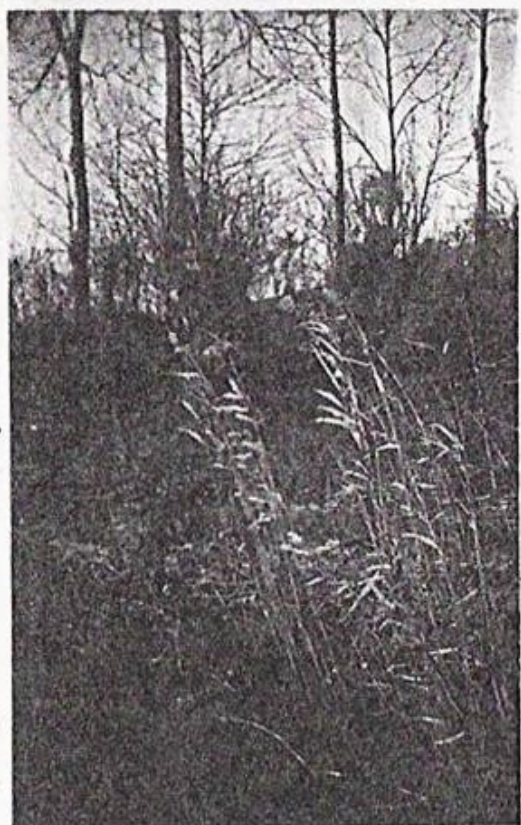

ho rybníka byla přiváděna voda potokem Brodcem, který dále vyústoval nyní t.zv. Šimonovou strouhou a vléval se před Borohrádkem do Tiché Orlice. Hladina dolního rybníka byla udržována ve stejné výši s hladinou Horního polotrubou v hrázi.

Obyvatelstvo usazovalo se kolem těchto rybníků.

Původní jméno osady jest neznámé, ale počátkem doby, kdy rybníkům byla věnována tato obzvláštní péče, loviště počalo býti nazýváno Zdě-lov, z čehož postupem času vzniklo nynější jméno vesnice.

Brodeč

Most na Brodeci

pokračování příště...

Pamětní kniha sboru dobrovolných hasičů č. II.

Výroční zpráva za rok 1932

Sbor dobrovolných hasičů ve Zdelově čítá od 1/1. 1932 do 31/12 1932 21 členů činných a 22 členů přispívajících. S přispívajících členů odepsáni byli následkem úmrtí Josef Hašek a Josef Tomek. Založený odbor ženský ze dne 29. března 1931 čítá 8 členek. Sbor ke dni 31/12 1932 má přihlášeno u župní pohřební pokladny 21. mužů a 18 žen. Od 1/1 1932 do 31/12 1932 hlášeno bylo 7 případů úmrtí po 1 Kč za jednoho člena. Celkem zaplaceno bylo Župní pohřební pokladně 273 Kč. Sbor má pojištěno u Hasičské pojišťovny 20 členů při smrti, trvalé a dočasné invaliditě. Požární příprež na 6000 Kč. Sbor jest členem nákupního prodejního družstva s podílem 100 Kč.

Pro rok 1932 objednáno bylo pro činnost vzdělávací 20 kusů věstníku župy Orlice.

Sbor vyburcován byl ku požáru v místě pana Švandelíka a v Šachově pana Kamenického a Zemana. Sbor zúčastnil se okrskového cvičení ve Žďáru a sborového cvičení v Lípě n/Orl. Též zúčastnil se za I. okrsek při pohřbu br. Zemana v Šachově 4 muži, dále za I. okrsek bývalého br. velitele Karla Nováka 18/3. 4 muži. Sbor zúčastnil se 6 ti pohřbů rodinných: Marie Luňáčková 15 členů, Josef Hašek 20 členů, Anna Samková 8 členů, paní Doležalová 11 členů, Josef Václavek všichni členové, Josef Tomek 16 členů. Členové kteří se zúčastnili pohřbu Anny Samkové darovali sboru 60 Kč ze kterých se koupila kniha protokolů a kniha zápisník jednací. V ceně 50 Kč za obě. Zbytek 10 Kč obdržel pokladník. Sbor pořádal schůzi 4 a jednu valnou hromadu. Cvičení se strojem byli tři. Sbor byl zastoupen při schůzi okrskové 3 krát, při schůzi župní jednou. Sbor pořádal během roku 1 zábavu a jeden ples. Hlídek dodáno bylo 12. Cena hasičského inventáře činí 26 000 Kč.

Jos. Čestický – jednatel

Jan Hirš - starosta

bramboráky

Rady mistra kuchaře

Zdelovská drbna

Bramborák se švestkami

Ingredience: 6 větších syrových brambor, mléko, 2 vejce, 1 lžíce cukru, 5 lžic hladké mouky, špetka soli, čerstvé nebo sušené švestky

Postup přípravy: Brambory nastroháme (4 najemno, 2 nahrubo), přidáme vejce, cukr, mouku, sůl, podle potřeby mléko a uděláme těsto jako na bramborák. Těsto rozetřeme na hodně vymaštěný pekáč, poklademe švestkami a pečeme asi 15 minut při 220 °C dozlatova. Nakrájíme na větší kusy a můžeme posypat moučkovým cukrem.

„Slovenský“ bramborák

Ingredience: 1,5 kg brambor, 4 vejce, 1 dcl mléka, 5 stroužků česneku, 4-5 lžic krupice, 300 g gorthaje, sádlo, sůl, pepř, majoránka

Postup přípravy: Brambory dáme navečer uvařit ve slupce, do rána nám vychladnou. Druhý den je oloupeme, rozmačkáme do mísy, přidáme vejce, mléko, rozmačkaný česnek, krupici, na malé kostičky nakrájený salám nebo jinou uzeninu (ale salám je lepší - je měkčí), rozehřáté sádlo, sůl, pepř, majoránku, a vše pořádně promícháme. Těsto musí být trochu hustější než lívancové. Je-li řídké, přidáme krupici, je-li husté, přidáme mléko a rzechřáté sádlo. Rozetřeme na vymazaný a krupicí vysypaný vyšší plech (můžeme použít i pečící papír), a vložíme do trouby předehřáté na 200 °C. Při této teplotě pečeme, dokud nám na povrchu nevznikne světle hnědá kůrčička.

Konzumujeme teplé i studené. Pozor, teplé se při porcování rozpadá.

TEST

pro chytřejší
pro chytřejší
hlavy

1. Kdy byl postaven empírový zámek v Kostelci nad Orlicí?

- a) 1748-50
- b) 1829-35
- c) 1898-1904

2. Která obec má ve znaku lípu?

- a) Kostecká Lhota
- b) Borovnice
- c) Chlenny

3. Co znamenalo ve staročeštině slovo „čerpák“ ?

- a) čerpadlo
- b) dřevěná nádoba
- c) muž pumpující vodu u studny

4. Kolik litrů byla dříve používaná míra „půlměřice“ ?

- a) asi 10 litrů
- b) asi 15 litrů
- c) asi 30 litrů

5. V jaké nadmořské výšce najdeme pramen řeky Labe v Krkonoších?

- a) 1036 m
- b) 1294 m
- c) 1387 m

6. Kdy přesně skončila 1. světová válka?

- a) v 11:00, 11.11. 1918
- b) v 10:00, 10. 10. 1918
- c) v 12:00, 12. 12. 1918

7. Kde se ve Zdelově říká „v zásekách“?

- a) na horním konci u lesa
- b) u první zatáčky v lese směrem na Kostelec n/O
- c) na kraji lesa při silnici na Šachov

8. Kolik obyvatel má obec Kostecké Horky?

- a) 143
- b) 98
- c) 106

9. Kdy byl položen základní kámen kostela Panny Marie Bolestné na Homoli u Borovnice?

- a) 1459
- b) 1692
- c) 1714

10. Mars byl nejbliže zemi za posledních 73000 let v roce 2003. Kolik kilometrů nás dělilo od Marsu?

- a) 55 746 199 km
- b) 35 658 541 km
- c) 72 334 522 km

ZDRAVOTNÍ PORADNA

ONEMOCNĚNÍ UŠNÍHO BOLTCE, CIZÍ TĚLESO V UCHU

Ušní boltce je tvořen chrupavkou (pouze lalůček chrupavčitou kostru nemá) a má za úkol směřovat zvuk do zvukovodu.

Velikost a tvar boltce nemá vliv na sluch.

Poranění boltce

-povrchové oděrky

-rány tržné, řezné, sečné

-nutno vyhledat lékaře, hojení rány může být ohroženo zánětem boltce, proto u znečištěných ran je nutné podávat celkově antibiotika a místně, pokud není poranění otevřené, můžeme použít Framykoinovou mast

- velice účinné jsou studené heřmánkové obklady

-poranění boltce provází poměrně silné krvácení, které se ale vzhledem k dobrému prokrvení rychle hojí

Záněty boltce:

Příčiny-virové onemocnění

-porušení celistvosti kůže (poranění, odřeniny, škrábnutí)

Příznaky-zarudnutí kůže, silná bolest, opuchlé ucho, zvýšená teplota až horečka

Léčba-Framykoinová mast, studené obklady (vývar z heřmánku)

- při teplotě vyhledat lékaře nutná léčba antibiotiky

Cizí těleso v uchu:

-vyskytuje se nejčastěji u dětí (korálky, hrášek, kousky gumy)!!!

-děti jsou schopny strčit si do ucha prakticky cokoliv

-někdy může do ucha vniknout i hmyz (může vyvolávat velmi nepříjemné pocity bzučení, šustění apod.)

Příznaky-dítě je plačtivé, neklidné, stále se dotýká postiženého ouška

- ucho bolí, s narůstajícím časem se potíže zhoršují

Léčba-dítě ihned odveďte k lékaři nesnažte se vyndat předmět sami doma, lékař buď ouško vypláchne nebo pomocí speciálních nástrojů předmět vyndá

-u velmi malých nebo neklidných dětí je nutné provést výkon v celkovém usnutí (neboli v celkové anestezii)

-hmyz můžeme vylákat ven osvětlením ucha třeba baterkou v tmavé místnosti, hmyz někdy vyleze sám za světlem nebo ho můžeme usmrtit nalitím vody nebo oleje do ucha

Prevence

-nedovolte dětem cokoliv do ucha strkat

-na postýlku či kočárek používat síť proti hmyzu

Tradice „Masopustu“ ve Zdelově po letech obnovena

V sobotu 6. února 2010 se v dopoledních hodinách před místní hospodou vytvořil hlouček asi 30 ti prapodivných postav. Při pozornějším zkoumání této skupinky bylo možné zahlédnout urostlého medvěda, tajemnou cikánku, nepřehlédnutelného policajta, sličnou nevěstu, zasmušilého ženi-cha, myslivce, rychtáře, umouněného kominíka, čertíka, šaška, krávu „Milku“, malé-velké mimino, růžové prasátko, pytláka, pěkně vybarvenou slípku, ponocného, nádražáka, hasiče, smrtku, kočku, babičku s dědou a také výběrčího s obecní kasou. Opočál postávala dvojice valachů (kobyly ?) s povozem a na ní harmonikář se svým pomocníkem, který obsluhoval vozem-bouch.

Co to mělo znamenat ? **Do Zdelova se vrátila, po mnoha letech, tradice Masopustu!**

Malí i velcí obyvatelé naši vsi i z blízkého okolí, přišli oslavit svátek hodování, který předchází 40 dennímu půstu od popeleční střeďy (17.2.2010) do velikonoce.

Když se kolem deváté hodiny masopustní průvod vydal na procházku vesnicí, již v mnoha staveních ho čekalo bohaté pohoštění. Při každé zastávce rychtář popřál hospodáři, paní domu i ostatním bydlícím hodně zdravíčka a pozval přítomné na zabíjačkové hody. Zatímco medvěd, na chvíli puštěný z řetězu, „prováděl“ panimámu, někteří nezbedníci z průvodu tropili na dvoře neplechu. Ztratilo se koště, lavička již nestála tam, kde původně a ani králíci z nedaleké králikárny nebyli v bezpečí. Proto rychle pan domácí nalil každému malou (někdy i velkou) štamprličku a maškary se vydaly k dalšímu stavení. Přestože někde zůstala vrata usedlostí uzavřena, na 40 místech v naší obci se dostalo masopustnímu průvodu vřelého přívítání. A protože to maškary nikde neošidily, v pět hodin večer už toho měly, jak se říká, „plný brejle“. Ti nezdatnější pak na večerní zábavě nechali všechny svoje zbývající síly.

I když by se malé chybičky „na kráse“ určitě našly, většinou se shodneme na tom, že se Masopust ve Zdelově „náramně vydařil“

Poděkujme proto všem, kteří věnovali jeho přípravě a organizaci spoustu svého volného času. Ať ze sdružení KOZINEC, od Hasičů, ze Sokola, z Obecního úřadu i z restaurace „U Joudy“. Jmenovat jednotlivce není třeba, jsou to totiž stále jedni a titíž, kteří mají zájem na tom, aby obec „žila.“

Je dobře, že i ve Zdelově jsme schopni si připomínat tradice. Život přece není jen o vydělávání peněz, koukání na televizi či do počítače a o zájezdech do supermarketů.

Pro zdelouskou Drbnu připravil: petkom

Zima

Letošní zima mi připadá, jako bych se vracela do dětských let. Každá zima byla tehdy bohatá na sníh. Když jsme chodili do školy, cestou jsme třásli menšími smrčky, sklepávali jsme sníh. Stroměčky se otrásaly a my jsme říkali, že nám děkují za to, že je zbavujeme těžkého sněhu. Tenkrát ve 30. letech minulého století se cesty neprotahovaly. Po cestách jezdily bytelné saně tažené koňmi, kteří měli na postrojích zvonečky. Byla to bílá pohádka, všude klid, který proráželo jen zvonění zvonků. Aut tehdy jezdilo poskrovnu, snad ještě na hlavních silnicích, ale u nás na vesnici to byla spíše událost, vidět auto. Můj děda pracoval v lese s několika dalšími dělníky. V zimě tolik nekáceli, ale každý den ráno vyráželi na Králku, kde jim hajný Muler nafasoval sáňky plné sena a různé zrní, které rozváželi ke krmelcům. Okolní lesy kolem Borohrádku patřily k zámku. Celé léto byl zámek opuštěný, ale každý rok na podzim přijížděla hrabata na hony. Protože se hajní dobře starali, bylo všude zvěře dost. Na Králce byl hajný Muler, na Ovčíně nadlesní a u Žďáru bydlel v hájence Sekyra. Všude se chodilo pěšky a doba nebyla tak uspěchaná. Mám dojem, že lidé byli na sebe hodnější. Možná, že se mi to jen zdálo.

příspěvek napsala paní Miloslava Dostálová

vysvětlivky redakce:

Králka– hájovna pod Šachovem směrem k Borohrádeckému splavu, na ovčíně– hájovna na kopci nad náhonem u Šachova v lese, dále je zmiňována Sekyřova hájovna mezi Zámlejním v Borohrádku a Světlou (písník).

Protokol č.18.

Protokol sepsaný z výborové schůze, která se konala dne 27. října r.1928 o 7 hod. večer v hostinci u „Komárků“, za přítomnosti 10 ti výborů. Schůzi zahájil místo-předseda spolku a na program uvedl tyto body:

Program.

1. Čtení protokolu s poslední schůze.
2. Zorkanisování se na „kozlovskou slavnost“.
3. Různé
 1. Protokol byl přečten za přítomnosti 10 výborů jimiž byl přijat a schválen.
 2. Za účinkující při slavnosti „Porážení kozla“ byli zvoleni: J. Provazník, Fr. Provazník a Fr. Bakoš, za popravčího p. J. Bozetic-ký, Vyběrcí vstupného ustanovení na slavnostní obřad A. Jindra a L. Hlaváček, na taneční zábavu V. Provazník a J. David.
 3. Dále bylo navrženo by bylo předáno p.Horynovi do Borohrádku do správy jeviště, stran nutné opravy, by se mohl sehnat divadelní kus „Poměnky“ jež byl zároveň navrhnout.

Funkce a návrhy byly jednohlasně přijaty a schůze skončena 9 1/2 hodiny večer.

Hlaváček Adolf

t. č. předseda

(zdroj- kronika divadelního spolku "Jirásek", kterou poskytl pan Petr Hlaváček z Bučku)

poznámka : kroniku spolku "Jirásek" opisuji přesně bez jakýchkoli úprav ,včetně všech chyb a tehdejší výslovnosti.

Pozvání, které se nedalo odmítnout

Krátce bych se s vámi chtěl podělit o pocity, které jsem si přivezl z Galavečera českého turfů. Přijal jsem pozvání od pana Vlasáka zúčastnit se 15. Galavečera českého turfů v Národním domě v Prostějově 23.ledna 2010. Upřímně se musím přiznat, že jsem nevěděl, na co to vlastně jedu a proč tam jedu. V autě nám pan František Vlasák vysvětlil, že se jedná o ocenění koně roku v různých kategoriích a Ediggio byl nominován do dvou kategorií, nejlepší sprintér a nejlepší kůň českého chovu. A ještě s jednou věcí se nám pan František Vlasák svěřil, že pokud Ediggio vyhraje nějakou kategorií a bude si muset jít pro cenu a bude muset něco říct, nedostane z něho nikdo ani slůvko. Po příjezdu do Prostějova jsme se šli usadit na místa do Národního domu, kde Galavečer měl probíhat. Již úvod nám naznačil, že se nebude jednat jen tak o ledajakou akci, ale o akci, která je pro koňáky svátkem. Moderování večera se ujal Marek Svačina z České televize, který postupně vyhlášoval oceněné koně, což bylo doprovázeno šoty ze závodů. První byl vyhlášen Kůň roku 2009 a potom následovala další až po Nejlepší sprintér, kde byl nominován zdelovský Ediggio, který kategorií vyhrál. Na pódium byl pozván pan Vlasák, který za doprovodu Zdeňka Mimry převzal cenu. Na dotaz moderátora jak dál, Zdeněk uvedl „perfektně přezimuje a myslím, že ho čeká stejná cesta jako letos“. Potom se slova ujal pan Vlasák, který poděkoval předchozím majitelům Ediggia za odchov. Posledním oceněním bylo Nejlepší kůň českého chovu, kde byl navržen opět zdelovský Ediggio a který s 62 % zvítězil. Po druhé byl pan Vlasák vyzván k převzetí ceny, ale gentlemansky přenechal převzít cenu Radku Hovadovou. V průběhu Galavečera byla udělena i cena za popularizaci českého turfů. Tu nemohl vyhrát nikdo jiný, než žokej Josef Váňa, který sklídl při příchodu na pódium ovace vestoje zaplněného sálu. Na začátku článku jsem napsal, že nevím, na co vlastně jedu a proč tam jedu. Na čem jsem byl, to jsem popsal v článku, ale proč na to jsem přišel až v průběhu večera. Při příchodu Josefa Váni vám nikdo nemusel říkat, abyste se při potlesku postavili, to přišlo samo, ale při vyhlásování výsledků, kde figuroval zdelovský kůň Ediggio a zazněl název obce Zdelov, na pódium byl pozván Zdelovák. To za ten krásný pocit, že jsem taky Zdelovák, stálo. Proto bych chtěl panu Františku Vlasákovi poděkovat za pozvání a reprezentaci tak malé obce jako je Zdelov a popřát ještě hodně úspěchů zdelovské stáji Chov sport Zdelov.

Bozetický Miroslav

KUŇ ROKU EDIGGIO JE ZE ZDELOVSKÉ STÁJE

***Cenu pro nejlepšího sprintera
převzali Zdeněk Mímra a
František Vlasák***

***Pohár pro nejlepšího koně českého
chovu převzala pracovní jezdčyně
Ediggia Radka Hovadová***

***Cenné trofeje si z Prostějova odvezlo
trio-trenér Zdeněk Mímra, jezdčyně
Radka Hovadová a majitel stáje
Chovsport Zdelov pan František Vlasák***

***zleva-Miloslav Vašítko, František Vlasák,
Jaroslav Čestický, Miroslav Bozetický***

Datel černý - *Dryocopus martius*

Datel černý je zástupcem největšího datla Evropy. Je velký asi jako vrána: délka 46cm, rozpětí křídel 64-68 cm, hmotnost 300-350 g. Opeření má černé, zobák a oči světlé. Sameček má na temeni hlavy červenou čepičku, samička jen červenou skvrnu v týle. Datel se od ostatních ptáků odlišuje mnohokrát silnější kůží, tím je chráněn proti kousnutí hmyzu, zejména pak mravenců. Dále se na jazyku datla vytvořily 4-5 chuťových bradavek ve tvaru háčků, na kterých se zachycuje potrava. Vyskytuje se všude v Euroasii od severního Španělska a Skandinávie až po východní Sibiř a Japonsko.

Nejlépe se datlovi žije v listnatých lesích, kde mají od sebe stromy velké rozestupy, občas ho zahlédnete i v smíšených, nebo jehličnatých lesech. Hnízdo si hloubí do dutiny stromu přibližně 7-15 m nad zemí. Datel černý je velice plachý pták a tak ho ve volné přírodě spíše uslyšíte, než uvidíte. Datel umí výborně šplhat. Při hledání potravy na stromě se kůry přidržuje silnými drápy a dlouhými ocasními pery se opírá o kůru stromu, zatímco zobákem vysekává dřevo. Hlavní složkou potravy datla jsou mravenci, dále žere také larvy, kukly a brouky, které hledá i na zemi a na spadlých mrtvých stromech. Významná je jeho konzumace dřevokazných hub, ke kterým se jiní šplhavci nedostanou. V zimě je datel co se potravy týče odkázan na mraveniště a na včely, které vyhrabává z jejich zimních úkrytů.

Pohlavní dospělosti dovrší datel v 1. roce. Už v únoru začíná samec s námluvami, při kterých se snaží přivolat si partnerku hlasitým voláním. Pak partner vyhlédne strom vhodný pro vytvoření hnízda, pokud samec už s vytvořením dutiny nezačal, na stavbě se podílejí oba partneři. Potřebují vytesat dutinu 40cm hlubokou a 22cm širokou, tato práce jim trvá zhruba 4 týdny. Když je hnízdo hotovo v průběhu měsíců března až června do něj snese samička 2-6 bílých vajíček, které začíná okamžitě zahřívát. Na sezení se partneři střídají a to asi po 2 hodinách. Doba sezení je velmi krátká 12- 14 dnů, proto jsou také mláďata tak bezmocná, po vylíhnutí váží každé z nich jen pouhých 9g. Do potravy je prvních 10 dní rodiče nutí, pak se o potravu už hlásí sami, takto to jde asi 27-28 dní, pak se mláďata osamostatňují. Během hnízdní péče v noci nejsou rodiče u mláďat, ale jen v blízkosti kde spí v jiných dutinách.

Bez černý - *Sambucus nigra*

Pokud se jedná o široký keř dosahuje výšky až pět metrů, avšak pokud se mluví o stromu dorůstá do své velikosti až krásných deset metrů. Koruna vypadá poměrně široce rozložitá. Borka bezu je většinou popraskaná a má šedou barvu. Listy jsou vstřícné, lichozpeřené, řapíkaté a bývají dlouhé 10 - 30 cm. Mají vejčitý, eliptický tvar. Po okrajích jsou pilovité a na vršku zašpičatělé, na rubu chlupaté. Barva je temně zelená. Po rozemnutí nepříjemně aromatické. Květy bílé barvy, které jsou uspořádané v plochých chocholičnatých květenstvích, jsou široké od 10 – 15 cm. Mají značně výraznou vůni. Doba květu je od června do července. Plodem jsou červené až černé peckovice v průměru 4- 5 mm. Důležité je, že jsou jedlé, ale zelené části rostliny + kůra jsou jedovaté. Lidové názvy jsou bezinky, kozičky, smradinky, psí bez aj. ...

Stanoviště na slunných i stinných polohách. Bez se velmi dobře daří na dusíkatých a vápenitých půdách. Hojně rostoucí na okrajích lesů, na rumišťích, pustých místech, podél cest, vodních toků, skládky, lidská sídla, v zahradách a parcích. Výskyt je velice bohatý. Je rozšířen téměř po celé Evropě a Malé Asii až do západní Sibíře. U nás v České republice mimo nejvyšších poloh je opravdu častý.

Jednotlivě nebo ve skupinách, krajinnotvorná a ovocná dřevina, větrolamy. Používá se i v lidovém léčitelství. Plody nejsou jen potravou pro ptáky, ale také i pro nás. Jen je umět správně zpracovat. Někteří lidé, kteří už mají s bezem černým zkušenosti ho obalují jako například já obalují květák. Dále ze sušených květů se dělají odvar, který podporuje pocení. Účinek odvaru ze sušených květů má zmírňovat kašel a snižovat horečku. Z květů se dá udělat osvěžující sirup či limonáda, kterou v létě určitě nepohrdne nikdo. Bezové víno musí být určitě také velmi lahodné s příjemnou vůní. Někdy se bez používá jen na zbarvení vína. Šťáva z plodů se používá při léčení migrén a nervových chorob, zejména při zánětu trojklaného nervu. Samozřejmě se dá využívat určitě i jinými způsoby.

(zdroj: www.priroda.cz)

TEST

Správné odpovědi: 1b,2c,3b,4c,5c,6a,7c,8a,9b,10a

Společenské a sportovní sdružení "KOZINEC" (SaSS)
pro vás připravuje

1. KOZINECKÝ BÁL

který se uskuteční v sobotu **27. února 2010 od 19:00 hod.**
ve zdelovské hospodě „U Joudy“. K tanci a poslechu bude hrát
hudba pana Karla Bačiny z Vamberka.

Předprodej vstupenek bude zahájen **01.02.2010**. Vstupenky
(**90,- Kč/kus**) si můžete zakoupit u Nedvídků nebo u Komárků „ve
středním Zdelově“. Vzhledem ke kapacitě sálu bude počet vstupenek
omezen. **Společenský oděv podmínkou.** Bohatá tombola zajištěna.

POZOR!!!
POSLEDNÍ LÍSTKY V PRODEJI!

Pod záštitou Obecního úřadu a za přispění zdelovských občanů v nákladu 115 výtisků ,tento
zpravodaj vydává Petr Nedvídek. Kontakt: tel.605706459, e-mail:
zdelovskadrba@seznam.cz, poštovní schránka č.p.18 Zdelov